

Kulttuuripäivät 25.–27.9.1998 Tampereella

Kulttuuripäivät lähestyvät kovalta vauhdilla. Ilmoittautumisaika työpajoihin, jotka pidetään 25.–26.9., on päättynyt. Voit tiedustella järjestösihteeri Heikki Majavalta, jos jossain työpajassa on vielä tilaa.

Lauantaina 26.9. järjestetään iltajumalanpalvelus Hervannan kirkossa kello 18. Jumalanpalveluksen jälkeen on illanvietto Tampereen toimintakeskuksessa. Sekä iltajumalanpalvelukseen että illanviettoon voi osallistua vapaasti.

Kulttuuripäivien pääjuhla pidetään sunnuntaina 27.9. Hervannan elokuvateatterissa kello 11–16. Pääjuhlien yhteydessä on mahdollista laittaa esille omia käsitöitä ja taideteoksia. Pääjuhlaan on

vapaa pääsy. Omia töitään näytteille asettavia pyydetään ilmoittamaan asiasta 3.9. mennessä.

Ne, jotka saapuvat jo lauantaina, ilmoittakoon etukäteen 3.9. mennessä tarvitsevatko he majoitusta. Mahdollisuuksien mukaan pyrimme järjestämään majoituksen Hotelli Hermicassa. Majoittuminen Hotelli Hermicassa maksaa 150 markkaa hengeltä kahden hengen huoneessa.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut voi osoittaa järjestösihteeri Heikki Majavalle puh. 09–5495 3513 tai tekstip. 09–5495 3526. Voit myös lähettää postia osoitteella: Suomen Kuurosokeat ry, Heikki Majava, Uudenmaankatu 28 A, 00120 Helsinki.

TUNTOSARVI 24.vuosikerta, ISSN 0358–2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Tiedottajan sijainen Katri Pyykkö **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Unto Honkanen, Vieno Hyttinen, Marja-Liisa Ritala, Ritva Väisänen, Ulla Kungas, Raili Karisaari ja tiedottaja.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Elokuu 8/1998

**Kesäleireillä
viihdyttiin**

**Myönteinen-
ajattelu**

**Henkilö-
rekisterit**

Pohjanmaan kesä

Retinitis ry25-vuotias

Petroskoin kuurosokeat

Matkapuhelin ja kuulolaite

Sisällys:

Eurosta tiedotetaan	2
Hyvät ystävät	3
Myönteisestä ajattelusta voimaa	4
RAY:n monopoli	5
Matkapuhelin kuulolaitteen käyttäjien käyttöön	6
Henkilörekistereistä voi tarkistaa omat tietonsa	8
Retiniitikkojen yhdistys 25-vuotias	10
Petroskoin alueella on kuurosokeita	10
Aurinkoinen lomaleiri Onnelassa	12
Lasten urheilullinen teemakurssi Jyväskylässä	14
Pohjanmaalla juhlittiin ja käytiin näyttelyissä	16
Lukijan posti: Kylpyläloma	17
Kerhotoiminta Turussa	18
Kuningaskäärme	19
Kulttuuripäivät 25.-27.9.	20

Kansi: Onnelan kesäleiriläiset menossa Linnanmäelle (kuva: Heikki Majava)

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 19.9. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään 4.9.1998

€urosta tiedotetaan

Kiitokset vielä Anu-Liisa Röngälle. Hänen valppautensa ansiosta Suomen Kuurosokeat ry sai valtiovarainministeriöltä ja Euroopan unionilta rahallista tukea **euro**-tiedotuskampanjan järjestämiseksi. Tarkoitus on tehdä kaksi esitettä Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannesta vaiheesta eli yhteisen rahan, euron, käyttöönotosta. Lisäksi järjestetään tiedotustilaisuuksia alueilla ja toivottavasti päästään myös kokeilemaan uusien kolikoiden kokeilemista. Tuntosarvessa seurataan, miten uusi raha vaikuttaa.

Lähdemme etsimään yhdessä vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin: Miten euron tulo vaikuttaa ihmisten elämään? Mitä merkitsee se, että Suomen markka katoaa ja tilalle tulee uusi raha, joka kelpaa lähes jokaisessa EU:n jäsenmaassa? Tarkoittaako se jotain sosiaaliturvan, eläkkeiden tai palkkojen kannalta? Minkälaisia ylipäätään ovat ne uudet rahat? Kuinka painavia kolikot ovat? Miten voi tunnistaa setelit toisistaan? Koska uusi raha tulee käyttöön esimerkiksi kauppoissa, pankeissa jne. Kysymyksiä riittää!

Katri Pyykkö
Tiedottaja

Hyvät ystävät!

Kesä on vaihtumassa syksyyn. Täällä keskustuimistossa palaamme arkeen. Kaikki työntekijämme ovat tulleet lomiltaan ja työt ovat lähteneet hyvin käyntiin.

Parhaillaan valmistelemme ensi vuoden alustavaa toimintasuunnitelmaa ja talousarviota. Hallitus käsittelee vuoden 1999 suunnitelmia seuraavassa kokouksessaan elokuussa. Lopullisesti suunnitelmat tulevat hyväksyttäväksi Kajaanin syyskokouksessa.

Vuoden 1999 YK:n teemavuoden aiheena on vanhusväestön ja ikäntyvien aseman parantaminen. Teema näkynee myös yhdistyksemme toiminnassa. Onhan aluesihteeritoiminnan asiakkaista lähes 60 prosenttia yli 65-vuotiaita.

Vaikuttamistoiminta ja oikeuksien valvonta on myös keskeistä. Taloudellinen nousu ei ole vielä näkynyt kuntatasolla. Joudumme entistä tarkemmin seuraamaan, että asiakkaamme saavat tarvitsemansa palvelut tavalla, jonka ovat itse valinneet.

Mielekkääseen tekemiseen ja työllistymiseen keskittyvä Frans Lejonprojekti on päässyt hyvään alkuun

ja jatkaa toimintaansa Tampereella. Sonetti eli tiedonhallinnan palvelujen kehittämisprojekti on myös edennyt toiselle vuodelle. Se jatkaa kouluttamalla kuurosokeita "tietokone-tietäjiä". Tarvitsemme lisää tietoteknisiä palveluja kaikille tarvisijoille, olipa kyse sitten laitteista tai koulutuksesta.

Alustavat suunnitelmat ja laskelmat ovat suurelta osin kunnossa. Itse lähdän kesälomalle ja sen jälkeen vuorotteluvapaalle. Vuorotteluvapaalla opiskelen Teknisessä Korkeakoulussa johtamista ja työpsykologiaa eli asioita, joita voin myöhemmin käyttää työssäni yhdistyksen palveluksessa. Terhi Pikkujämsä toimii toiminnanjohtajan sijaisena. Terhin tilalle tulee varatuomari Anne Kiiski. Hän hoitaa osaksi aluesihteeritoiminnan asioita sekä vahvistaa osaamistamme lakeihin ja säädöksiin liittyvissä asioissa.

Poikani Eelis lähtee myös koulutiele. Ensimmäisenä lomapäivänä menemme ostamaan uudet reput meille molemmille. Hyvää syksyn jatkoa teille kaikille.

Elisa Mikkola
Toiminnanjohtaja

Myönteisestä ajattelusta voimaa

Pekka Niutanen

Myönteinen tai positiivinen ajattelu on ollut koulutuksen aiheena viime aikoina. Toiset ovat jo kyllästyneet sen esille tuomiseen. Itse epäilin sitä aluksi. Muutamat ihmiset vakuuttivat minut siitä, että he ovat positiivisella ajattelulla kyenneet auttamaan itseään. Toiset ovat jopa vetäneet itsensä pois syvästä masennuksesta. Se on todella hienoa.

Positiivisessa ajattelussa on paljon kiehtovaa. Se tarjoaa mahdollisuuksien nähdä asioita useammalta kannalta. Myös yksilöllinen valinnan vapaus, jolla asioita voi tarkastella, on hyvä. Tämän kirjoituksen taustalla ovat **Keijo Tahkokallion** ajatukset.

Asenne myönteiseksi

Jos näemme vain kielteisen puolen asioista, suljemme pois saman asian myönteiset puolet. Yhdestä paikasta asian havaitseminen on aivan eri asia kuin saman asian havaitseminen toisesta paikasta. Molemmat havainnot ovat yhtä todellisia.

Pidämme tiukasti kiinni siitä käsityksestä, jonka olemme jostakusta ihmisestä saaneet. Jaamme ihmiset niihin, joista pidämme ja joista emme pidä. Yhden näkökannan omaksuttuamme meidän on vaikea muuttaa käsitystämme. Myönteisyys on usko siihen, että kolikolla on aina kaksi puolta.

Usein lähdemme epäonnistumaan. "En ole tässä ennenkään onnistunut enkä tule nytkään onnistumaan" –asenne takaa 99 prosenttisesti, että epäonnistuu. Tämä on huomattu huippu-urheilussa. Siellä myönteistä ajattelua ja mielikuvia onnistumisesta käytetään paljon. Esimerkiksi lähes kaikki mäkihyppääjät käyvät mielikuvien avulla kilpailusuoritusta läpi ns. "haamuhypyn". Siinä lennetään ja lennetään. Alastulo tapahtuu kaukana ja kauniisti. Tärkeää onkin ajattelu, sisäinen puhe siitä, mitä olemme tekemässä.

Myönteistä ajattelua voidaan soveltaa myös arkipäivän asioihin esimerkiksi lasten kasvatukseen. Kielteävän lauseen sijasta voi sanoa asi-

an positiivisesti. Se otetaan paremmin vastaan.

Asenne on muutettava myönteiseksi sille, mitä ollaan tekemässä. Pitää miettiä, mitä hyödyllistä tai mukavaa ikävän asian tekeminen tuo tullessaan ja sitten nähdä itsensä onnistumassa siinä, mitä tekee.

Arkipäivän "tässä ja nyt"

Myönteinen ajattelu on ennen kaikkea "tässä ja nyt" –ajattelua. Menneisyyttä emme voi muuttaa. Mutta siitä voi oppia. Menneisyydessä ryppemisen ja siitä oppimisen välillä on selvä ero. Tulevaisuutta emme voi suunnitella valmiiksi. Sen suunnittelu alkaa kuitenkin tästä hetkestä.

Usein ajattelemme "sitten kun" "muutoin olisin, mutta kun". Harvoin kysymme, mitä minä tällä hetkellä haluan, mikä tekee minut tällä hetkellä onnelliseksi, vahingoittamatta tietenkään muita. Aina tätä ei tarvitse pysähtyä pohtimaan, mutta joskus se kannattaa tehdä. Yllättävän usein arkipäivästä löytyy sellaisia asioita tai tekemistä joka tekee meidät onnelliseksi ja tuo meille hyvää mieltä ja jaksamista.

Ongelmat pitää kohdata

Monet ajattelevat, että ainaisen myönteisyyden kautta ongelmat

vain piilotetaan. Myönteisyys ei tarkoita ongelmien lakaisemista maton alle, vaan rehellisyyttä ja aitoutta. Myönteisesti ajatteleva uskalltaa kohdata vastaantulevat ongelmat. Ongelmat tunnustetaan ja nähdään niissä olevat muutoksen mahdollisuudet. Omat voimavarat tunnetaan ja uskalletaan pyytää apua, kun sitä tarvitaan. Apuahan me kaikki tarvitsemme.

Myönteisyys on myös luovaa. Miten ratkaista samat vanhat ongelmat uudella tavalla. Ongelmia myönteisyys ei poista. Se valmistaa meitä kohtaamaan ne helpommin ja realistisemmin.

RAY:n monopoli

Raha-automaattiyhdistyksen yksinoikeudesta rahapeliautomaatteihin Suomessa on valitettu Euroopan unionin kilpailuviranomaisille. Väliaikatietona voidaan kertoa, että kaikki Euroopan maat ovat sitä mieltä, että rahapelit kuuluvat jokaisen maan yksityisen politiikan piiriin. EU:lla ei ole niihin sananvaltaa. Vaikka ensi vuoden alussa tuleva päätös purkaisikin RAY:n monopolin, on RAY kuitenkin vahva. Sen koneet on luotettavia, ne antavat voittoja 80 % pelatuista rahoista. Sen kanssa on vaikea kilpailla. KP

Matkapuhelin kuulolaitteen käyttäjien käyttöön

Raili Karisaari

Aikaisemmin huonokuuloiset eivät voineet käyttää matkapuhelimia ollenkaan. Digitaalinen signaali (äänimerkki) aiheutti häiriöitä kuulolaitteeseen.

Nokia on kehittänyt lisälaitteen, jonka avulla kuulolaitteen käyttäjätkin voivat käyttää digitaalisia matkapuhelimia. Tämä laite käyttää hyväksi induktiotekniikkaa, jota on käytetty vuosikymmeniä julkisissa tiloissa helpottamaan huonokuuloisten viestintää.

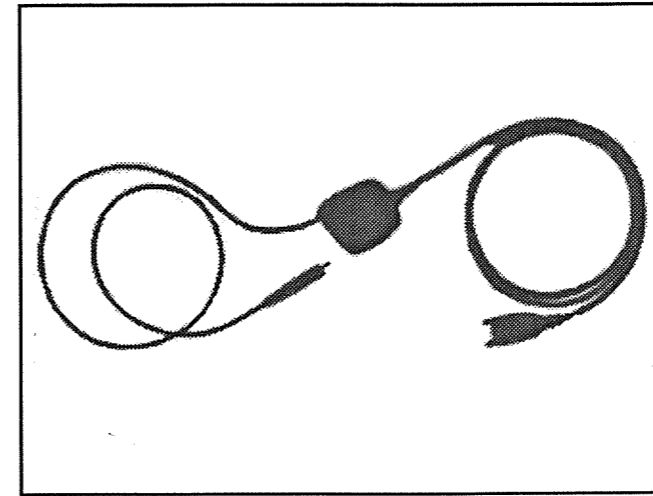
Laitteen on suunnitellut **Mikko Haho**, joka itsekin on huonokuuloinen. Laitetta alettiin kehittää keväällä 1997, mutta idea oli kypsynyt Hahon ajatuksissa jo useamman vuoden.

– Olimme myös alusta alkaen yhteydessä Kuulonhuoltoliittoon. Sieltä saimme paljon arvokasta tietoa ja löysimme myös sopivat koekäyttäjät, kertoo Nokian tuotepäällikkö Ulla Ikonen.

Nokia LPS-1 -laite on yksinkertainen, mutta nerokas. Siihen kuuluu lenkki, joka laitetaan kaulan ympärille ja yhdistetään matkapuhelimen pohjassa olevaan liittimeen. Silmukka välittää puhelimesta tulevan äänen vastaanottajan kuulokojeeseen, silloin kun kuulolaite on T- tai MT- asennossa. Laite sopii Nokian 6100 ja 5100 -sarjan matkapuhelimiin.

Kevään aikana laitetta esiteltiin Euroopan kuulovammaisten liiton konferenssissa Helsingissä. Mikko Hahon esitys sai innostuneen vastaanoton, ja nokialaiset saivat vastata monin tiedusteluihin laitteen saatavuudesta ja hinnasta. Kiinnostus on ymmärrettävää, sillä jo pelkästään Euroopassa on kahdeksan miljoonaa kuulokojeen käyttäjää.

Nokia LPS-1 on tullut myyntiin alkukesällä Suomessa ja muualla Euroopassa. Laitetta myyvät kaikki valtuutetut Nokian jälleenmyyjät. Ikonen uskoo, että tuotteesta tulee erittäin suosittu.

○ *Nokia LPS-1 -induktiosilmukan avulla matkapuhelimen käytön kuulolaitteen kanssa. Laite sopii Nokian 6100 ja 5100 -sarjan matkapuhelimiin.*

– Tuote on kohtuuhintainen, noin 600–700 mk, ja parantaa selvästi huonokuuloisten elämänlaatua. Monet koekäyttäjätkin sanovat, että tämä on lähes välttämätön hankinta, Ikonen sanoo.

Laite syntyi omista lähtökohdista

Mikko Haho on syntymästään huonokuuloinen. Hänelle puhuminen on ollut työlästä tavallisessa lankapuhelimestakin ja matkapuhelimen käyttö on ollut tähän saakka mahdotonta. Hän kertoo kuulevansa nyt matkapuhelimesta soittaessaan huomattavasti paremmin kuin puheessaan lankapuhelimesta.

Mikko Haho on kotoisin Oulun läheltä pienestä Siikajoen kunnasta. Peruskoulun käytyään hän opiskeli Raahen tietokonealan oppilaitoksessa viisi vuotta. Hän valmistui vuonna 1994 suunnitteluinsinööriksi.

– Opiskeluaikana mietin, miten voisin käyttää digitaalista matkapuhelinta. Ratkaisun hän löysi induktiosilmukasta, jota hän oli käyttänyt parantaakseen kuulemistaan vanhempiensa omakotitalossa.

Siirtyminen ideasta sen toteuttamiseen tapahtui helposti, sillä opiskelun ohella hän toimi yrittäjänä ja teki paljon töitä induktiotekniikan parissa. Haho kuunteli ystävänsä neuvoa ja hakeutui työhön Nokiaan, jossa hän arveli voivansa toteuttaa induktiosilmukka-ideansa.

Hän aloitti työt Oulussa elektroniikkasuunnittelijana. Hän piti myös vapaasta työilmapiiristä, jossa ideat saivat elää ja kehittyä. Aika pian Nokia LPS-1 -tuotteesta syntyi prototyyppi (mallikappale), jonka jälkeen tuotekehittelyä jatkettiin Salossa.

– Tämä on vasta alkua, Mikko Haho sanoo. Tulevaisuudessa hän aikoo suunnitella lisää kuulovammaisten apuvälineitä.

Henkilörekistereistä voi tarkistaa omat tietonsa

Terhi Pikkujämsä

Henkilörekisterilaki on tietosuojan yleislaki. Se sisältää ohjeet henkilötietojen keräämisestä, tallentamisesta ja säätää tietojen käyttämisestä ja luovuttamisesta. Henkilötiedosto voi olla henkilörekisteri, luettelo, kortisto tai muu tiedosto.

Suostumus tarvitaan usein

Joskus henkilörekisteriä saa kerätä ilman henkilön suostumusta. Joskus taas on oltava henkilön suostumus tai tietosuojalautakunnan lupa. Tietosuojalautakunta ja tietosuojavaltuutettu valvovat henkilötietojen keräämistä, tallentamista, käyttöä ja luovuttamista.

Ilman henkilön suostumusta tai tietosuojalautakunnan lupaa voi tietoja kerätä vain henkilöistä, joilla on asiakas- tai palvelusuhde, jäsenyys tai muu asiallinen yhteys rekisterinpitäjään. Tiedot pitää olla rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia kuten yhdistysten jäsenrekisterit tai asiakasrekisterit.

Salassapidettäviä arkaluontoisia

tietoja voi kerätä ja tallentaa henkilön suostumuksella tai tietosuojalautakunnan luvalla. Niitä ovat muun muassa henkilön terveydentila, sairautta, vammaisuutta tai hänen kohdistuvia hoitotoimenpiteitä koskevat tiedot. Myös henkilön sosiaalipalveluja, toimeentulotukea, sosiaaliavustuksia ja niihin liittyviä sosiaalihuollon palveluja koskevat tiedot ovat salassapidettäviä.

Tietoja voidaan kerätä sosiaali- ja terveydenhuollossa arkaluonteisia-kin asioita. Sosiaalitoimen, terveydenhuollon ja Kelan asiakastiedot ovat salassapidettäviä tietoja, mutta niitä saa luovuttaa joskus ilman asianomaisen henkilön lupaa. Viranomaisilla voi olla lakiin perustuva oikeus saada tietoja toiselta viranomaiselta. Esim. Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada tietoja käsiteltävänä olevassa kuntoutus-, eläke- ja sairausvakuutusasiassa.

Kuurosokeitten rekisterit

Suomen Kuurosokeat ry:llä on jäsenistään jäsenrekisteri. Se perus-

tuu yhdistyksen jäsenyyteen. Aluesihteerillä on alueensa asiakkaista asiakastiedosto. Toimintakeskuksella ja Kuntoutumiskeskuksella on myös omat asiakastiedostonsa.

Aluesihteerin hoitoa kuurosokean pyynnöstä tai kuurosokean apuna apuvälineisiin, eläkkeisiin, koulunkäyntiin tai työhön liittyviä asioita. Hän kirjoittaa lausuntoja kuurosokean hakemusten tueksi. Asian hoitamista varten hän kysyy myös toimeentuloon ja terveydentilaan liittyviä asioita. Joskus kuurosokea soittaa ja pyytää asian hoitamista puhelimesta. Kotikäynnillä aluesihteerin voi sopia, että asia hoidetaan toimistosta. Hän ottaa hakemuksista ja lausunnoista kopioita itselleen, koska hänen on muistettava, mitä on tehty ja mitä hän on kirjoittanut.

Papereissa voi olla kerrottu terveyden ja toimeentuloon liittyviä arkaluontoisia tietoja. Siksi aluesihteerin pyytää kuurosokealta suostumuksen tietojen keräämiseen ja tallentamiseen. Suostumuksen allekirjoittaminen antaa aluesihteerille mahdollisuuden hoitaa joustavasti asioita. Aina ei tarvitse lähettää aluesihteerille uutta lääkärintodistusta, koska hän voi ottaa toimistossaan olevasta lääkärintodistuksesta kopion esim. hakemuksen tueksi. Aluesihteerin ei hoida kuurosokean asioita ilman hänen kirjallista suos-

tumustaan, koska henkilörekisterilaki vaatii kirjallisen suostumuksen.

Omat tiedot voi tarkistaa

Henkilörekisterilain mukaan jokaisella on oikeus saada tietää, mitä tietoja on tallennettu eri rekistereihin. Tarkistuspyyntö on esitettävä henkilökohtaisesti tai kirjallisesti rekisterinpitäjän luona. Henkilölle on varattava tilaisuus tutustua tietoihin tai annettava tiedot pyydettäessä kirjallisesti. Esimerkiksi kuurosokea voi käydä aluesihteerin luona tarkistamassa omat tietonsa. Aluesihteerin toimistosta löytyy myös henkilörekisterilain määräämä rekisteriseloste, josta ilmenee rekisterin käyttötarkoitus sekä rekisterin tietosisältö.

Aluesihteerin ja kaikkien yhdistyksen työntekijöiden koskee sosiaalihuoltolain mukainen vaitiolovelvollisuus. Työntekijä ei saa työssään saatuja tietoja ilmaista ulkopuoliselle. Työntekijä ei anna tiedossaan olevien kuurosokeiden osoite- tai puhelin-tietoja ilman kyseessä olevan kuurosokean lupaa. Hän ei voi kertoa kuurosokealle jonkun toisen kuurosokean asioita.

Henkilörekisterilaki ja asetus turvaa tietosuojaa. Jos joku rekisteri loukkaa tietosuojaa, voi asiasta valittaa tietosuojavaltuutetun toimistoon.

Retiniitikkojen yhdistys 25-vuotias

Maila Mehtälä

Retinitis-yhdistys järjestää 25. toimintavuotensa kunniaksi juhlaseminaarin 28.8. Helsingissä. Tilaisuudessa ensiesitetään video "Näen ja en -retiniitikon arkipäivä". 10 minuutin mittaisessa videossa retiniitikot itse kertovat, mitä on olla osaaikasoikea. Retiniitikon todellisuutta havainnollistetaan kameralla ja tietokoneella.

Retinitis-yhdistys ry perustettiin 1973 retiniitikkojen ja heidän omaistensa tuki- ja tietopisteeksi. Jäseniä on noin 500 ja toimilat Helsingin Vallilassa. Yhdistys julkaisee RP-uutiset -nimistä jäsen- ja tiedotuslehteä. Lehden saavat mm. kaikki maamme silmäklinikat ja silmälääkärit. Lehden 25-vuotisjuhlanumero leviää laajemminkin.

Päätapahetkessä, yhdistyksen 25-vuotisjuhlaseminaarissa, luennoidaan retiniitikon itsetunnosta, pariviestinnän mahdollisuuksista sekä erotiikasta ja vuorovaikutuksesta. Iltapäivällä keskitytään tieteelliseen antiin.

Petroskoin alueella on kuurosokeita

Terhi Pikkujämsä

Karjalassa on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon avustusprojekti. Työntekijänä on viittomakielen tulkki **Elviira Prohorova**. Palkan maksaa Suomesta Kuurojen Lähetys.

Tapasin Elviiran heinäkuussa Petroskoissa. Hänen tehtäviinsä kuuluu kuurojen avustaminen. Hän tekee muutaman vapaaehtoisen työntekijän kanssa ruokapaketteja ja käy jakamassa niitä. Monet hakevat pakettinsa myös itse. Paketti sisältää lähinnä jauhoja ja ryynejä. Elviira toimii myös kuuroille viittomakielen tulkkina kirkon tilaisuuksissa. Hän pitää kuurojen kerhoa kirkon tiloissa. Äskettäin hän järjesti ensimmäisen kuulovammaisten lasten vanhempien kokoontumisen. Vanhemmat tapasivat toisiaan. Lapsille oli omaa ohjelmaa. Kaikille tarjottiin ruokaa. Vanhemmat olivat olleet kiitollisia siitä, että joku kuuntelee heidän murheitaan.

Työttömyyttä, köyhyyttä ja sairautta

Elviira kertoo näkevänsä paljon köyhyyttä ja sairautta. Eräässä kodissa istui pieni lapsi lattialla olevalla patajalla. Muita huonekaluja ei ollut. Työttömyyttä on paljon. Rahaa ei ole ruokaan eikä vaatteisiin. Palkkaa ei ole maksettu moneen kuukauteen. Ihmiset voivat olla niin epätoivoisia, etteivät he siivoa edes kotiaan. Huoneet ovat epäsiistejä ja likaisia. Elviira kertoo usein ihmisten tilanteen masentavan, koska niin vähän hän voi tehdä heidän hyväkseen.

Aikaisemmin vammaisten tilanne oli parempi. Kuurot ja sokeat olivat aikaisemmin työssä vammaisten tehtaassa. Nyt tehdas on lopetettu ja kaikki ovat työttömänä. Nuoret kuurot yrittävät tehdä omaa bisnestä, lähinnä myydä jotain. Toimeentulona kuuroilla on eläke n. 270 ruplaa kuussa eli vajaa 300 mk.

Alueella on kuurosokeita

Petroskoissa on kuuroja n. 250. Kuurojen Liittoon kuuluvat kuurot ja huonokuuloiset. Elviira tietää Petroskoissa olevan ainakin 10 viittovaa kuuroa, joilla näkö on heikentynyt. Syntymästään kuurosokeita on ainakin kaksi Petroskoista 60 km:n päässä olevassa vammaisten kodissa. Siellä on hoidettavana 200

vammaista lasta ja aikuista. Sinne on viety avustuspaketteja.

Koulut ovat kaukana

Alueen kaikki kuurot ja kuulovammaiset lapset käyvät koulua Muurmanskissa. Sinne on matkaa lähes 1000 km. Tavallista on, että koulun jälkeen nuoret eivät palaa enää kotiseudulleen. Aikaisemmin kuurot lapset menivät myös Pietariin kuurojen kouluun, mutta nykyään Pietari ei ota oppilaita Karjalasta.

Muutamit kuurojen lasten vanhemmat painostivat kaupungin hallintoa perustamaan Petroskoihin oman kuurojen koulun. Tammikuussa aloitti 5 kuulovammaista lasta koulunkäyntinsä kaupungin osoittamissa tiloissa. Suunnitelmissa on avata toinenkin luokka. Huhtikuussa aloitti kuulovammaisten päiväkotia, jossa käy 7 kuulovammaista lasta. Venäjällä on voimassa laki, jossa viittomakielistä opetusta ei hyväksytä.

Petroskoin kuurosokeilla ei ole elämä helppoa. Onko heillä ruokaa? Vaatteita? Mitä me hyvinvointi Suomessa voisimme tehdä heidän hyväkseen. Lupasin Elviiralle lähettää yhdistyksemme lehtiä ja videoita. Hän lupasi kutsua kokoon tuntemiaan kuurosokeita ja kertoa Suomesta terveisiä. Jospa tämä olisi pieni alku yhteistyölle!

Aurinkoinen lomaleiri Onnelassa

Ritva Väisänen

Oli maanantai 6. heinäkuuta 1998 suvinen Eino Leinon päivä. Suomen Kuurosokeat ry:n lomaleiri Tuusulan Onnelassa alkoi. Meille jokainen päivä oli runon ja suven päivä, sillä aurinko paistoi ja joka aamu saimme kuulla Hilkan kauniita kesäisiä runoja.

Leirin vetäjät, iloinen Ulvilan tyttö **Saini Lepistö**, ponteva Oulun poika **Pekka Juusola** sekä jämerä järjestösihteerimme **Heikki Majava** ottivat meidät, parikymmentä leiriläistä, tulkit ja oppaat, lämpimästi vastaan ja toivottivat tervetulleiksi. Myöhemmin Onnelan edustaja kertoi talon tavoista ja turvatoimista. Kysymyksiä tehtiin monista asioista. Päivällisen jälkeen yhdistyksemme jäsen, kirjailija ja lakimies **Eero Vartio** kertoi Onnelan mielenkiintoisesta ja värikkästä historiasta.

Urheilua ja tuoksuja

Tiistai oli urheilupäivä. Meillä oli ihan omat omituiset olympialaiset. Oli

monta hauskaa lajia: tarkkuuskävelyä, saappaan heittoa, matkan arvioimista, haistelemista ja tunnus-telemista. Mielestäni hauskin laji oli tarkkuuskävely. Vanerilevyn päällä oli muovilautanen. Kilpailija sai koitella levyä ja lautasta. Hän sai pitkävärtisen puunuijan ja hänen silmänsä peitettiin. Opas saattoi hänet 5 metrin päähän nurmikolle ja hänen piti itse palata levyn luo, lyödä lautasta tai osua levyyn. 10 pistettä ei saanut kukaan, sillä lautaseen ei kukaan osunut. Leirin 6-vuotias kuopus **Hanna** osui levyyn ja sai 2 pistettä samoin kuin joku muu, jota en nyt muista.

Katsomossa oli hauskaa, kun nuija tömähтели nurmikkoon milloin missäkin päin. Tuli vatsalihakset hierottua naurun voimalla.

Saini ja Pekka olivat nähneet paljon vaivaa. Palkintoja riitti kaikille kilpailijoille. Suurimman pistemäärän sai **Mirjam** Espoosta. Hän sai palkinnoksi Silja Linen lahjoittaman 4-hengen Tukholman risteilyn.

Urheilukisoissa tarkkuuskävelyn parhaimpia oli 6-vuotias **Hanna** (kuva: Heikki Majava)

Illalla haisteltiin. Aroma- eli tuoksuterapiasta kertoi **Sirpa Tuominen**. Haistelimme monia erilaisia tuoksuja. Ne olivat eteerisiä öljyjä. Sirpa kertoi niiden parantavasta vaikutuksesta mm. särkyihin, unettomuuteen.

Asiaa ja hurjastelua

Keskiviikko oli reissupäivä. Menimme Helsingissä ensin tutustumaan Suomen Kuurosokeat ry:n toimistoon Uudenmaankadulle. Toiminnanjohtaja **Elisa Mikkola** esitteli meille toimistoa ja kertoi yhdistyksen menneistä ja tulevista asioista.

Linnanmäen huvipuiston portilla oli pitkä jono, oli muitakin menijöitä. Saimme liput ja jokainen lähti omille teilleen tulkkinsa kanssa. Meidät oli helppo tunnistaa, koska meillä oli

komeat, värikkäät lippalakit, jotka Hartwall oli lahjoittanut. Hurjimmat uskaltautuivat vuoristorataan ja kummitusjunaan. Mukava oli kuljeskella ympäri huvipuistoa ja istua ihmettelemään hurjaa menoa ja muistella nuoruutta, kun pää vielä kesti karusellin vauhdissa.

Kulttuuria

Keskiviikkona kävelimme **Pekka Halosen** ateljeemuseoon. Matkan varrella saimme tuoksuterapiaa luonnosta, sillä rantatien varressa tuoksuivat ruusut ja muut kukat. Halosenniemessä opas kertoi meille Pekka Halosesta, hänen perheestään ja maalauksistaan. Hän maalasi paljon talvimaisemia ja lapsia. Pekalla ja Maijalla oli 8 lasta, jotka joutuivat usein isänsä malleiksi. Se ei aina heitä huvittanut.

Päiväkahvilla kävimme Onnelan lähinaapurissa sijaitsevassa **Lottamuseossa**. Siellä oli paljon sotaajasta kertovia esineitä mm. iso kokoinen Lotta-patsas.

Kulttuurikierroksemme viimeinen kohde oli kansalliskirjailijamme **Aleksis Kiven** kuolinmökki. Mökki on pieni, siinä on kaksi huonetta ja Aleksis Kivelle kuuluneita esineitä mm. hänen ylioppilaslakkinsa, joka on mustaa samettia. Istuimme pihalla suuren koivun alla ja opas ker-

toi meille Aleksis Kivestä. Hän oli mieleltään sairas, kun hän asui tässä veljensä Albertin omistamassa mökissä elämänsä viimeiset kuukaudet.

Leirin päätös

Leirin viimeisenä iltana taas saunottiin ja uitiin. Illanvietossa oli runsaasti ohjelmaa. Oli runoja, lauluja, arvoituksia ja TV:stä tuttu ”Tuttu juttu”. Pidettiin puheita. Mm. yhdistyksemme puheenjohtaja Raimo oli saapunut tervehtimään meitä. Illan päätteeksi tanssittiin.

Sitten olikin jo lauantai ja viimeinen leiripäivä käsillä. Kokoonnuimme vielä kerran Toukolan saliin, jossa meillä oli koko leirin ajan induktiosilmukka. Oli palautekeskustelun aika. Kaikki leiriläiset vaikuttivat tyytyväisiltä. Saimi ja Pekka olivat hyvin onnistuneet leirin järjestelyissä ja jaksoivat olla iloisia ja hyväntuulisia.

Kiitos teille, Saimi, Pekka, Heikki ja tulkkioppilaat Marko ja Heikki! Kiitos myös meille leirilläisille. Yhdessä me vaikutimme tämän leirin onnistumiseen. terveisin Ritva

*Näkövammaisten kirjastosta on saatavissa äänitteenä ja pisteillä **Veijo Meren kirjaa ”Tuusulan rantatie”, joka kertoo 1900-luvun alussa siellä asuneista taiteilijoista.***

Lasten urheilullinen teemakurssi Jyväskylässä

Harri Peltola

Kuulonäkövammaisten kuntoutumiskeskuksessa Jyväskylässä kävi iloinen vilske elokuisena sunnuntaina, kun **Anu, Eetu, Juha-Matti, Mika, Mirva, Tapio, Timo, Tuomas, Roosa ja Veera** saapuivat kurssille. 2.8–8.8. pidetyllä yleisopetuksessa olevien koululaisten ja Usher-lasten teemakurssilla oli tavoitteena tavata uusia kavereita ja oppia mielekkään tekemisen kautta elämisen taitoja. Sää suosi kurssilaisia, koska kurssin aikana säästyimme suuremmilta sadekuuroilta ulkona temutessamme. Ja aurinkokin suvaitsi näyttäytyä useasti.

Kurssilla oli paljon liikunnallista yhteistoimintaa. Tähän yhdistettiin erilaisia jokapäiväisen elämisen taitoja. Kurssin aikana kurssilaiset mm. opettelivat leijojen rakentamista. He huomasivat leijan lennättämisen hiki-kiseksi puuhaksi silloin, kun ei tuule. Voimistelusalissa pelasimme yhdessä mm. sählyä, polttopalloa ja

keilasimme. Veden ja sään viileyden vuoksi vesileikit ulkona jäivät melko vähäisiksi. Toisaalta uimahallista osaa kurssilaisista ei tahtonut saada lähtemään pois.

Monelle kurssilaiselle rullaluistimien ja rullasuksien kokeileminen oli ennenkokematonta. Suomen Kurosokeiden toiminnanjohtaja **Elisa Mikkola** ilahdutti kurssilaisia kokeilemalla ennakkoluulottomasti tätä myös hänelle vierasta lajia. Kokeilun seurauksena joidenkin kurssilaiden vanhemmat joutunevat urheilukauppaan rullaluistimien ostoon. Myös jousiammunta ja ratsastus kuuluivat kurssiohjelmaan.

Kurssin aikana Kuntoutumiskeskuksessa oli myös palohälytys. Kurssiohjelmaan kuului nimittäin paloharjoitus. Selvisimme harjoituksesta kunnialla ja palon sattuessa toiminta on kaikille tuttua. Osa kurssilaisista pääsi itse kokeilemaan palon sam-

muttamista jauhesammuttimella ja tutustumaan pelastuslaitoksen kalustoon. Vietimme myös yhden päivän sivilisaation ulkopuolella partolaisten majalla Haukkapirtissä. Totesimme, että voihan sitä elää ilman sähköä ja raanavettäkin, ainakin yhden päivän. Päivän kului mukavasti erilaisia nuotioita rakennellessa, telttoja pystyttäessä ja solmuntekotaitoihin perehtyessä. Päivän täydensi ruokailu luonnon helmasa ja saunominen.

Kurssiohjelmaan kuului myös risteily Päijänne-Keitele-kanavalla, shoppailua kaupungilla, tietokonetyökentelyä sekä ajanviettoa kavereiden kanssa. Siinäpä se kurssiviikko sitten nopeasti kuluikin. Toivotavasti viikko oli kurssilaisille mukava ja muistorikas ja antoi taas uusia kokemuksia elämää varten.

Terkkuja kaikille kurssilaisille kunt-sarin väeltä!

Pohjanmaalla juhlittiin ja käytiin näyttelyissä

Pietarsaaren Seudun Kuurot viettivät 75-vuotisjuhlaa 23. Toukokuuta. Juhlan teemana oli vanhan kuuromykkäkoulun toiminta. Olin iloinen, kun sain kutsun. Olin jo huomannut lehdestä, että myös kuurosokeat huomioidaan. Meidän historiikkimme, Jukka Aholan toimittama ”Kuurosokeilla on puheenvuoro”, sopikin siis hyvin lahjaksi.

Pietarsaassa oli kuurojen koulu ”Kuuromykkäkoulu” vuosina 1861–1932. Oppilaita oli vuosisadan vaihteessa noin 25. Tunnettuja kuurosokeita oppilaita olivat **Maria Nyman** ja **Frans Leijon**. **Birgitta Wallvik** mainitsikin heidät molemmat juhlapuheessaan. Hän puhui ajasta, jolloin kuuroille ei annettu opetusta heidän omalla äidinkielellään viittomakielellä. Birgitta Wallvik on Kuurojen Liitosta ja hän on tehnyt kirjan kuurojen historiasta ”Ett land utan folk”, jota on saatavilla toistaiseksi vain ruotsiksi.

Juhlan yhteydessä oli Kuuromykkäkoulusta ja Frans Leijonista näyttely. Esillä oli Frans Leijonin töitä ja keksintöjä. mm. tuoli, jonka sai sili-

tyslaudaksi selkänojaa kääntämälä, lankarulla-neulatyynyteline ja leluja. Taitava Frans Leijon ei antanut materiaalin rajata. Hän teki, mitä hän tai joku muu tarvitsi.

Tänä kesänä oli Maksamaalla Klemetin taloissa näyttely kuurosokeista sisarista **Elsa** ja **Ester Nymanista**. Nymanin sisarukset tekivät paljon käsitöitä. Virkkaamisesta he pitivät. Heidän kauniita pitsiliinojaan olikin näyttelyssä esillä. Esterin mielestä oli isosisko Elsa laiska, kun hän ei halunnut tehdä käsitöitä enää 80 vuotiaana.

Ester oli kuollessaan vuonna 1990 85 ja Elsa 93 vuotias vuonna 1996. Heitä kutsuttiin kylällä kuuromykkätyttöiksi loppuun saakka. Elsa ja Ester olivat kerhotoiminnassa ja leireillä ja aluekursseilla paljon mukana. Heistä tehtiin 60-luvulla televisio-ohjelma.

Lyhyt aika on kulunut heidän kuolemastaan, mutta jo nyt heistä oli näyttely. He olivat erikoisia ihmisiä, joista on kerrottavana monta mukavaa tarinaa.

Lukijan posti

Kylpyläloma

Hilkka Kasurinen

Justiina lomaili tulkkinsa kanssa rakkaassa paikassa Runnin kylpylässä. Justiinalta riitti paljon tarinoita ihmisille kerrottavaksi 25 vuoden ajalta.

Vuodesta 1980 valmistuneella Runnin kylpylällä on lähes satavuotiset perinteet virkistävien kylpyjen, hoitojen sekä kulttuurin kohtaustapaikkana. Se näkyy myös vanhoissa asiakasnimissä: Mannerheim, Akseli Gallen-Kallela, Aino Acté, Ilmari Kianto, Eino Leino ja paljon muita kuuluisuuksia. Kylpylä tarjoaa tanssittavaa musiikkia, teatteria, runoiltoja ja herkullisia ruokia. Vieressä virtaa Kiurujoen kauniit maisemat. Vapaa-ajan ohjelmista vastaa kylpylässä liikunnanohjaaja Virpi Mäkinen.

Runnin kylpylämiljöössä on savolainen lupsakkuus ja leppoisa elämän meno parhaimmillaan.

Justiina sai todella nauttia tänä kesänä huonekaverinsa Einen kanssa kylpylän touhuista. Hoitona Justiina otti vartalohierontaa ja jalkahoitoa, että saisi jatsijalat ja keinoivan vartalon. Saunominen ja uinti kuului jokapäiväiseen ohjelmaan. Mieleistä oli jutteleminen ihmisten kanssa. He katsoivat kiinnostuneita, kun tulkki viitto minulle. Siitä oli paljon puhetta ja kertomista.

Kävelyretkiä oli joka päivä. Yksi tällainen Neulatammelle eli paikallisella kielellä Ryöpylle. Siellä oli aitoa vesihierontaa. Lähellä olevalla kioskillä poikkesimme kahvilla. Voimistelua oli ulkosalla. Siihen Justiina osallistui. Meidän kanssa yhtä aikaa oli erilaisia vammaisia. Heillä oli omaa ohjelmaa, jota saimme katsoa.

Sukulainen lialmesta kävi Justiinaa tervehtimässä. Hän toi mansikoita. Söimme Einen kanssa ne lähellä puolta työtä. Nukkuminen jäi muuttamaan tuntiin.

Runnin Kylpylässä alkoi jokakesäiset perinteiset Rapujatsit. Ihmisiä oli paljon. Osa majoittui kylpylään viikonlopuksi. Musiikki oli pääohjelmassa. Herrasväellä oli omat illanviettonsa. Näimme tyylikkäästi puukeutuneita ihmisiä. Illanviettoihin ei Justiina lähtenyt. Ohjelmassa oli syöntiä, musiikkia ja laulua. Kivikor-

villa ei sinne kannattanut mennä.

Rapujatsin ohjelmaan kuului myös erilaisia ajeluja. Justiina oli Einen kanssa pollen kyydissä. Ajuri oli lup-sakka juttelemaan. Justiina yritti houkutella häntä illaksi jatsaamaan. Hän kertoi, että hevosessa on paljon työtä ja varsakin oli syntynyt viime yönä, joten aika ei riitä. Illanvietossa Justiinalle meinasi aika tulla pitkäksi. Yhden kerran haettiin valssiin. Mies, kun sai tietää, että olen kuuro, hylkäsi Justiinan, vaikka sainoin, että kaikki tyylit osaan tanssia. Justiinalle ihan itku meinasi tulla, kun ruusun noin äkkiä hylkäsi.

Onko meillä näin toivotonta, että me ei päästä osallisiksi tanssin riemusta, kun niitäkin meissä on, jotka osaavat tanssia. Jos viejä on taitava, ei se ole musiikin kuulemisesta kiinni vaan tanssitaidosta.

Loppuillat kuuluivat Einen kanssa huoneessa tarinoita kertoen. Viittomalla laulettiin tuttuja lauluja. Aika ei koskaan riitä, niin paljon on ihmiselämässä asioita ja vielä enemmän unelmia. Niin se pitää ollakin. Tämä oli virkistävä ja hyvä lomaviikko.

Paljon kiitoksia lomatuesta. Sari-tulkille kiitokset yhdessäolosta ja tulkkauksesta,
terveisin Justiina

Kerhotoiminta Turussa

liris Alkio

Turun Kuurosokeiden kerhon vetäjänä runsaan 7 vuotta oltuani, voin todeta, että meitä onnistui, kun saimme näkevän, kuulevan, tarmokkaan ja viitseliään vetäjän. Hän on opetellut puhumaan rauhallisesti. Hän on opetellut pisteet, tietokoneita ja muita apuvälineitä, joilla hän hyvin aktiivisesti tarttuu asioiden hoitoon. Uskon hänen olleen jopa toimiston työssä apuna. Hänen tarmokkuut-taan tulisi palkita, ottaen huomioon hänen nuoren ikänsä ja pienet lapset. Hän tuntee myös kuurosokeiden sosiaaliset tarpeet. Palkitsemiskeino pitäisi löytyä. Kiitos **Heli!**

Miksi kiittäminen on niin vaikeaa. On vaikeaa julistaa kiitos kokoontumistilaisuuksissa. Pelottaako avun tarpeen paljastuminen. Jokainen ihminen tarvitsee apua jossain tilanteessa. Ei saa olla ylpeä. Avoin myöntäminen ja kiittäminen on sivistystä, josta saa voimia myös itselleen. Olen kiitollinen kerhomme etenemisestä. En olisi jaksanut enää loppujaksoa vaikka olinkin jo keväällä suunnitellut ohjelman vuoden loppuun. Kerho on tärkeä virkistäjä, jos vetäjä pystyy järjestelemään virkis-

täviä tapahtumia, retkiä, joihin on järjestössä varaa. Asioiden järjestely ja hoitaminen vaatii uutteruutta. Siitä ei moni kerholainen tiedä.

Hyvä kerhohenki on paras mielen-terveyshoito, jota näön ja kuulon menetettyämme tarvitsemme. Asioiden hoitaminen on riippuvainen näöstä, kuulosta ym. seikoista. Toivon, että saamme pitää vetäjämme mahdollisesta työ- ja opinto-ohjelmasta riippumatta.

Itse haluan antaa hänelle kuurosokeana mitä annettavissa on. Vuorovaikutus on mielestäni osoittautunut hyväksi. Havaintoaistit, näkö ja kuulo, antavat toiminnalle vapauden. On tärkeää, että vetäjä antaa meille mahdollisuuden toteuttaa ajatuksiamme.

Tutustutin vetäjäämme Ruissalossa Honkapirttiin. Se on veistetty sota-aikana Karjalassa ja pystytetty 1943 Ruissaloon. Se on virkistävä kohtaamispaikka. Helistäkin kerhon virkistäytyminen muhkeassa "hirsikartanossa", jossa ei kaiku häiritse, on hyvä ajatus. Ulkoilu mahdollisuudet luonnossa ovat kuin unelma menneestä.

Honkapirtissä voi herkutella hernekeitolla ja pannukakulla tai juoda kahvia munkin tai pullan kanssa ym. Olin huolissani korkeista portaista.

Heli oli taas kerran sitä mieltä, että auttajia löytyy, joten nautintoa ei tarvitse sen takia jättää.

Kuningaskäärme

liris Alkio

Tapasimme Riihikallion pururadalla kuningaskäärme-harvinaisuuden 6.6. -98. Olin lenkillä ystävättäreni ja hänen poikansa kanssa, kun tulin uhkaavan lähelle. Askel vielä niin olisin sotkenut sen päälle. Kiitos ystävättärelle, kun huomasi viime hetkessä käärmeenpoikasen. Pysähdyimme tarkkailemaan sitä. Se oli rullalla ja sillä oli suuret silmät. Luulimme sitä kyyksi, mutta se oli niin erilainen, että oli tutkittava eläinkirjasta, josta kuningaskäärme sitten löytyi. Äskettäin oli ollut kirjoitus lehdessä, että se on harvinainen ja sen tappamisesta lankeaa 15 000 sakkoa. Melkoisen ylhäisyysmatelijan siis tapasimme. Onneksi en sotkenut sitä. Rantakäärme on vaatimattomampi, kun selviää 1 500 markan sakolla.

Matelijat ovat pelottavia niiden myrkyllisyyden vuoksi, mutta ne eivät juuri pistä, jos eivät tule häirityksi. Meikäläiset ja pienet lapset ovat vaarassa, kun ei näe tai ei ymmärrä. Kyykäärmeitä on kuin särkiä meressä eli paljon.